

Sygn. akt I PZ 13/17

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa E.S.

przeciwko Zakładowi Komunikacji Miejskiej w Z.

o przywrócenie do pracy i odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2017 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt I PK [...],

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, postanowieniem z 1 czerwca 2017 r., I PK [...], odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda E.S. od wyroku Sądu Okręgowego w C. z 28 stycznia 2016 r. wydanego w sprawie o przywrócenie do pracy i odszkodowanie. Jednocześnie Sąd Najwyższy oddalił wniosek o przyznanie pełnomocnikowi skarżącego z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.

Uzasadniając rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego, Sąd Najwyższy ocenił, że złożona przez pełnomocnika z urzędu skarga kasacyjna nie korespondowała z wymaganiami profesjonalizmu prawniczego. Powołał się przy tym na wyrażany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, zgodnie z którym

czynności ustanowionego z urzędu pełnomocnika, które są sprzeczne z zasadami profesjonalizmu, nie uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999 nr 6, poz. 123 oraz z 6 czerwca 2014 r., IV CSK 228/14, LEX nr 1498497).

Zażalenie na postanowienie Sądu Najwyższego wniósł pełnomocnik powoda z urzędu, zaskarżył orzeczenie w części dotyczącej oddalenia wniosku o przyznanie pełnomocnikowi z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej. Orzeczeniu temu pełnomocnik skarżącego zarzucił naruszenie „przepisu prawa materialnego” - § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.) w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 tego rozporządzenia, przez ich niezastosowanie i oddalenie uzasadnionego wniosku wyznaczonego z urzędu pełnomocnika skarżącego o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym z powodu odmówienia przez Sąd orzekający przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, mimo że naruszone przepisy nie przewidują takiej możliwości, a wręcz przeciwnie, nakładają obowiązek zasądzenia na rzecz wyznaczonego z urzędu pełnomocnika kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu kasacyjnym.

Pełnomocnik skarżącego wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przyznanie wyznaczonemu z urzędu pełnomocnikowi skarżącego należnych kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu kasacyjnym, które nie zostały uiszczone w całości ani też w jakiegokolwiek części, oraz o zasądzenie na rzecz wyznaczonego z urzędu pełnomocnika skarżącego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu zażaleniowym oraz poniesionych wydatków, jak opłata od zażalenia, które nie zostały uiszczone przez skarżącego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niedopuszczalne i dlatego zostało odrzucone.

Orzeczenia Sądu Najwyższego (w tym postanowienia o kosztach postępowania wydane w postępowaniu kasacyjnym w związku z odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania) nie podlegają zaskarżeniu. Od wyroku Sądu Najwyższego może być wniesiona jedynie skarga o wznowienie postępowania jako nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczące zwrotu kosztów postępowania, rozliczenia kosztów procesu, wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu, jest orzeczeniem wydawanym w ostatniej instancji i dlatego nie podlega zaskarżeniu zażaleniem. W każdym systemie prawnym jest taki sąd, który wydaje orzeczenia, od których nie ma możliwości wniesienia dalszych środków zaskarżenia. Możliwość zaskarżenia orzeczenia wydanego przez Sąd Najwyższy musiałaby wyraźnie wynikać z ustawy. Nie ma takiego przepisu ani w ustawie o Sądzie Najwyższym, ani w ustawie Kodeks postępowania cywilnego.

Podjęta w zażaleniu próba powołania się na art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. oraz art. 394² § 1 k.p.c. *per analogiam* jest nieskuteczna.

Przepis art. 394 § 1 k.p.c. stanowi, że zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest m.in. zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, wymiar opłaty, zwrot opłaty lub zaliczki, obciążenie kosztami sądowymi, jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy, koszty przyznane w nakazie zapłaty, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego, mediatora i należności świadka (pkt 9). Nie można przepisu dotyczącego wyraźnie i jednoznacznie możliwości zaskarżenia postanowienia sądu pierwszej instancji zażaleniem wnoszonym do sądu drugiej instancji przenosić lub rozszerzać (*per analogiam*) na możliwość zaskarżenia postanowienia Sądu Najwyższego dotyczącego zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Podobnie powołany w zażaleniu art. 394² § 1 k.p.c. nie jest i nie może być (*per analogiam*) podstawą zaskarżenia orzeczenia Sądu Najwyższego. Przepis ten wyraźnie odnosi się do niektórych postanowień sądu drugiej instancji, czyli do postanowień wydanych przez sąd powszechny. Sąd Najwyższy nie jest sądem

powszechnym. Nie rozpoznaje spraw w toku instancji tak jak sąd powszechny. Rozpoznaje sprawy wyraźnie przypisane jego kognicji. W przypadku zażaleń są to postanowienia przewidziane w art. 394¹ k.p.c. Nie należy do nich postanowienie o zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, wydane w sprawie zainicjowanej skargą kasacyjną (w szczególności zawarte w postanowieniu o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania). Jest to szczególne postępowanie, w którym Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną jako jedyna instancja. Nie jest to bowiem dalsze merytoryczne rozpoznanie sprawy, bo to należy do dwuinstancyjnego postępowania przed sądami powszechnymi, lecz rozpoznanie skargi mającej na celu poddanie kontroli kasacyjnej prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd drugiej instancji. Przepisy o skardze kasacyjnej nie przewidują możliwości dalszego zaskarżenia żadnego z orzeczeń wydanych w toku postępowania kasacyjnego. Jedyny wyjątek dotyczy możliwości wniesienia od wyroku wydanego przez Sąd Najwyższy skargi o wznowienie postępowania.

Sytuacji tej nie zmienia konstytucyjna zasada dwuinstancyjnego postępowania, gdyż Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy w toku instancji, lecz poza tokiem instancji w szczególnych przypadkach wymienianych w ustawie o Sądzie Najwyższym i w Kodeksie postępowania cywilnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 lutego 2017 r., II PO 1/17, LEX nr 2216090; z 25 kwietnia 2012 r., II PZ 7/12, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 85; z 21 listopada 2011 r., II PZ 33/11, LEX nr 1129106). Podsumowując, zażalenie na orzeczenie o kosztach zastępstwa prawnego zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2017 r., I PK 283/166, nie ma oparcia w przepisach prawa i dlatego jako niedopuszczalne podlegało odrzuceniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.